*Załącznik nr 1.5 do Zarządzenia Rektora UR nr 61/2025*

**SYLABUS**
**DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA** 2026-2031

Rok akademicki 2026/2027

**1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE**

| | |
|---|---|
| Nazwa przedmiotu | **Historia psychologii** |
| Kod przedmiotu* | |
| Nazwa jednostki prowadzącej kierunek | Wydział Nauk o Zdrowiu i Psychologii |
| Nazwa jednostki realizującej przedmiot | Katedra Psychologii |
| Kierunek studiów | psychologia |
| Poziom studiów | jednolite studia magisterskie |
| Profil | praktyczny |
| Forma studiów | stacjonarne |
| Rok i semestr/y studiów | Rok 1/semestr 1 |
| Rodzaj przedmiotu | kierunkowy |
| Język wykładowy | polski |
| Koordynator | Dr hab. Andrzej Łukasik, prof. UR |
| Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących | Prof. dr hab. Wojciech Pisula |

***** *-opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce*

**1.1 Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS**

| Semestr (nr) | Wykł. | Ćw. | Konw. | Lab. | Sem. | ZP | Prakt. | Inne (jakie?) | Liczba pkt. ECTS |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1 | 15 | - | - | - | - | - | - | | 2 |

**1.2 Sposób realizacji zajęć**

☐ zajęcia w formie tradycyjnej

☒ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku):** wykład - zaliczenie z oceną

## 2. WYMAGANIA WSTĘPNE

| |
|---|
| Brak formalnych wymagań wstępnych. Zalecana jest podstawowa orientacja w problematyce psychologii i filozofii oraz umiejętność pracy z literaturą naukową. |

## 3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

### 3.1 Cele przedmiotu

| | |
|---|---|
| **C1** | Przedstawienie rozwoju myśli psychologicznej od jej filozoficznych i medycznych źródeł do współczesnej psychologii naukowej. |
| **C2** | Wyjaśnienie historycznych i kulturowych uwarunkowań powstawania szkół psychologicznych, metod badawczych oraz obszarów praktyki. |
| **C3** | Kształtowanie umiejętności łączenia dawnych sporów, teorii i paradygmatów ze współczesnymi koncepcjami psychologicznymi. |
| **C4** | Zapoznanie studentów z wkładem polskich psycholożek i psychologów oraz rozwijanie krytycznej refleksji nad społecznymi i etycznymi aspektami historii psychologii. |
| **C5** | Stworzenie podstaw do analizy procesów społecznych w kontekście wiedzy na temat historii psychologii. |

### 3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

| EK (efekt uczenia się) | Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu | Odniesienie do efektów kierunkowych [1] |
|---|---|---|
| | | |
| **EK_01** | Student definiuje podstawowe pojęcia związane z rozwojem myśli psychologicznej oraz wyjaśnia główne doktryny filozoficzne istotne dla powstania psychologii, w tym dotyczące relacji umysłu i ciała, źródeł wiedzy, natury człowieka i determinizmu. Określa miejsce psychologii wśród innych nauk. | K_W01 |
| **EK_2** | Student porządkuje najważniejsze etapy rozwoju myśli psychologicznej i psychologii naukowej od starożytności do współczesności oraz wyjaśnia ich uwarunkowania historyczne, społeczne i kulturowe. | K_W02,K_W11 |

[1] W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

| EK (efekt uczenia się) | Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu | Odniesienie do efektów kierunkowych [1] |
|---|---|---|
| **EK_03** | Student charakteryzuje rozwój metod stosowanych w psychologii – od obserwacji i refleksji filozoficznej, poprzez psychofizykę i eksperyment, po testy psychologiczne i współczesne metody badawcze – oraz wyjaśnia ich znaczenie dla rozwoju psychologii jako nauki. | K_W02, K_W11 |
| **EK_04** | Student porównuje założenia głównych szkół i kierunków psychologicznych, wyjaśnia uwarunkowania ich powstawania i przemian oraz wskazuje ich wpływ na współczesne teorie, metody badawcze i praktykę psychologiczną**.** | K_W02, K_W11 |
| **EK_05** | Student charakteryzuje wybrane osiągnięcia polskich psycholożek i psychologów oraz wyjaśnia znaczenie polskich ośrodków, szkół i tradycji naukowych dla rozwoju psychologii**.** | K_W02,K_W11 |
| **EK_06** | Student identyfikuje i analizuje złożone procesy społeczne w perspektywie historycznego rozwoju psychologii oraz interpretuje je w kontekście powiązań psychologii z innymi naukami społecznymi. | K_U20 |
| **EK_07** | Student docenia znaczenie dorobku psychologii i nauk społecznych dla rozumienia rozwoju jednostki oraz kształtowania prawidłowych relacji społecznych, a także wykazuje gotowość do systematycznego poszerzania wiedzy psychologicznej i rozwijania warsztatu zawodowego psychologa. | K_K04 |

**3.3 Treści programowe**

A. Problematyka wykładu

| **Treści merytoryczne - wykład (łącznie 15 godzin)** |
|---|
| 1. Historia psychologii jako obszar badań: cele studiowania historii, psychologia a inne nauki historiografia i periodyzacja, internalizm i eksternalizm, prezentyzm, rola jednostek i ducha czasu; Popper, Kuhn i problem zmiany paradygmatów. |
| 2. Starożytne i średniowieczne źródła psychologii: filozofia i medycyna grecka, Platon i Arystoteles, koncepcje duszy, poznania i dobrego życia; myśl chrześcijańska, islamska i żydowska oraz jej znaczenie dla późniejszej nauki europejskiej. |
| 3. Początki nowożytnej nauki i filozoficzne podstawy psychologii: rewolucja naukowa, Kartezjusz i problem umysł-ciało, racjonalizm, empiryzm, sensualizm i asocjacjonizm, spory o źródła wiedzy i naturę człowieka. |

| Treści merytoryczne - wykład (łącznie 15 godzin) |
|---|
| 4. Fizjologia, psychofizyka i narodziny psychologii eksperymentalnej: Müller, Helmholtz, Weber, Fechner i Donders; laboratorium Wundta, introspekcja eksperymentalna, Ebbinghaus i badania pamięci. |
| 5. Ewolucjonizm, różnice indywidualne i pomiar psychologiczny: Darwin, Spencer, Galton, Cattell, Binet i Spearman; początki testów, eugenika, tendencyjność pomiaru oraz społeczne i etyczne konsekwencje zastosowań. |
| 6. Wczesne szkoły psychologiczne: woluntaryzm, strukturalizm i funkcjonalizm; Titchener, James, Dewey, Angell i Woodworth; instytucjonalizacja psychologii, początki zastosowań oraz sytuacja kobiet w rodzącej się dyscyplinie. |
| 7. Behawioryzm i neobehawioryzm: Thorndike, Pawłow, Watson, Skinner, Hull i Tolman; uczenie się, operacjonizm, terapia behawioralna i społeczne uczenie się; osiągnięcia i ograniczenia programu behawiorystycznego. |
| 8. Psychologia postaci i rewolucja poznawcza: Wertheimer, Köhler, Koffka i Lewin; krytyka elementaryzmu, badania percepcji i myślenia, przetwarzanie informacji, Neisser oraz historyczne związki psychologii poznawczej z psychobiologią i neuronauką. |
| 9. Historia wyjaśniania i leczenia zaburzeń psychicznych: dawne koncepcje i reformy opieki, Charcot i Janet, psychoanaliza Freuda oraz jej alternatywy, psychologia humanistyczna; rozwój psychoterapii i krytyczna ocena historycznych praktyk. |
| 10. Historia psychologii polskiej: początki psychologii naukowej i jej instytucjonalizacja na ziemiach polskich; Szkoła Lwowsko-Warszawska oraz dorobek Twardowskiego, Abramowskiego, Joteyko, Witwickiego, Błachowskiego, Baleya, Grzegorzewskiej i Kreutza; rozwój głównych ośrodków akademickich, wpływ wojen i przemian politycznych na dyscyplinę, odbudowa i rozwój psychologii po 1945 roku oraz znaczenie polskich tradycji psychologicznych dla współczesnych badań i praktyki. |

B. Problematyka ćwiczeń, konwersatoriów, laboratoriów, zajęć praktycznych

| Treści merytoryczne |
|---|
| *Nie dotyczy. Zgodnie ze Standardem kształcenia przedmiot «Historia psychologii» jest realizowany w formie wykładu.* |

### 3.4 Metody dydaktyczne

***Wykład:*** wykład problemowy z prezentacją multimedialną; analiza osi czasu, schematów porównawczych, fragmentów tekstów źródłowych i opisów klasycznych badań; historyczne studia przypadków; dyskusja kierowana; pytania sprawdzające i mini-quizy.

## 4. METODY I KRYTERIA OCENY

### 4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

| Symbol efektu | Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć) | Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, …) |
|---|---|---|
| **EK_01** | Pisemny sprawdzian wiadomości i kompetencji | W |
| **EK_02** | | W |
| **EK_03** | | W |
| **EK_04** | | W |
| **EK_05** | | W |
| **EK_06** | | W |
| **EK_07** | | w |

### 4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład kończy się zaliczeniem z oceną.
Ocena obejmuje:

(1) kolokwium pisemne - (pytania zamknięte i krótkie pytania problemowe) oraz
(2) Warunkiem zaliczenia jest osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się, uzyskanie co najmniej 51% punktów łącznie oraz co najmniej 51% punktów w każdym z dwóch komponentów.
Skala ocen: 0-50% - niedostateczny;
51-60% - dostateczny;
61-70% - dostateczny plus;
71-80% - dobry;
81-90% - dobry plus;
91-100% - bardzo dobry.

## 5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

| Forma aktywności | Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności |
|---|---|
| Godziny z harmonogramu studiów | 15 |
| Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie) | 1 |
| Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.) | 14 |

| Forma aktywności | Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności |
|---|---|
| SUMA GODZIN | **30** |
| **SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS** | **2** |

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

## 6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

| | |
|---|---|
| wymiar godzinowy | nie dotyczy |
| zasady i formy odbywania praktyk | nie dotyczy |

## 7. LITERATURA

**Literatura podstawowa:**

L. T. Benjamin jr (2023), *Historia współczesnej psychologii*, wyd. 2, tłum. J. Rydlewska, red. nauk. wyd. pol. C. W. Domański, PWN, Warszawa.

**Literatura uzupełniająca:**

Stachowski, R. (2016). Historia współczesnej myśli psychologicznej. Od Wundta do czasów najnowszych (wyd. 2). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.

Hergenhahn, B. R. (2009). An Introduction to the History of Psychology (6th ed.). Belmont, CA: Wadsworth, Cengage Learning. Wybrane rozdziały wskazane przez prowadzącego.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej